

136 ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ”
СОФИЯ – РАЙОН „ВЪЗРАЖДАНЕ”; ТЕЛ. 02/82117053; e-mail:
l.karavelov@dir.bg

Утвърждавам:

Директор 136 ОУ: Галина Сахиева

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

*Програмата е разработена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за
предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет,
Протокол № 15 от 14.09.2020*

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на 136 ОУ „Любен Каравелов” за превенция на ранното напускане на образователната система:

- ✓ СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА (2013 – 2020)
- ✓ ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА НАМАЛЯВАНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА (2013- 2020)
- ✓ СТРАТЕГИЯ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА (2015 – 2020)
- ✓ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЧЕНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА (2015 – 2020)
- ✓ НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА (2014 – 2020)
- ✓ НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 ГОДИНА
- ✓ СТРАТЕГИЯ ЗА ВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА В ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ /2019 - 2030/
- ✓ РАМКОВА ПРОГРАМА ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО /2010 – 2020 Г./
- ✓ НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ НА Р БЪЛГАРИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ /2012 – 2020 Г./;
- ✓ КОНВЕНЦИЯТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО;
- ✓ ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ;
- ✓ НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ;

II. ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

1. Равен старт на децата от етническите малцинства в 136 ОУ.
2. Удовлетворяване на индивидуалните потребности, стремежи и възможности на учениците, диференцирани по възрастов признак.
3. Изграждане на взаимно доверие и прояви на загриженост и интерес към другия.
4. Развиване и обогатяване на естетическото, културното и екологично възпитание и способности на учениците.

5. Прилагане на ефективни методи и подходи за преодоляване на предразсъдъците на етническа основа и създаване на приятна атмосфера за учене на всяко дете в 136 ОУ.
6. Адаптирани форми и методи на преподаване и комуникация, за да се създадат възможности и условия за включване на учениците в риск.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

III. СТРАТЕГИЧЕСКИ НАПРАВЛЕНИЯ

1. **Превенция** на преждевременното напускане на училище чрез:

- 1.1. Анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система,
- 1.2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях и
- 1.3. Планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане.

2. **Интервенция** срещу преждевременното напускане на училище чрез:

- 2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите.
- 2.2. Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество
- 2.3. Кариерно ориентиране и консултиране.

3. **Компенсиране** на ефекта от преждевременното напускане на училище:

- 3.1. Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждеременно напусналите я;
- 3.2. Завръщане на преждеременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение;
- 3.3. Участие на преждеременно напусналите училище в курсове за ограмотяване, допринасящи за социална интеграция и включване в пазара на труда;
- 3.4. Създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати;
- 3.5. Кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.
- 3.4. Обучението по предприемачество.

IV. АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини
2. Социални причини;
3. Образователни причини;
4. Етнокултурни причини;
5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус.

- ✓ **Социално-икономически причини:**
- ✓ *Лошото качество на живот на определени социални слоеве;*
- ✓ *Ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите (учебници, тетрадки, дрехи, храна);*
- ✓ *Задължение в отглеждането на по-малкия си брат/сестра;*
- ✓ *Използване на детето като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);*
- ✓ **Образователните причини:**
- ✓ *затруднения при усвояване на учебния материал;*
- ✓ *слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище;*
- ✓ *наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;*
- ✓ *липса на отношение на родителите към образованието и съответно занижен контрол;*
- ✓ **Етнокултурни причини:**
- ✓ *по-ранното стъпване в брак;*
- ✓ *страх на родителите поради опасност от открадване/при девойките/;*
- ✓ *по-ниска ценност на образованието;*
- ✓ **Психологически причини:**
- ✓ *Чувство за неуспех;*
- ✓ *Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;*
- ✓ *Самовъзприемане: „нямах късмет“, „не ми провървя“, усещане за ограничен контрол върху събитията;*
- ✓ **Институционални причини:**
- ✓ *недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище;*
- ✓ *недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система.*
- ✓ **Причини, свързани със здравния статус:**
- ✓ *чести боледувания във връзка с занемарена среда на живот;*
- ✓ *липса на лични лекари;*
- ✓ *липса на средства за лечение.*

V. ПОЛИТИКИ И МЕРКИ НА УЧИЛИЩНО НИВО

Семейни и социални причини:

1. *Нежелание на родителите* детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици от центъра на града; по-ниска самооценка, невъзможност за прибиране в населеното място – загубване на детето.

Мерки : - Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.

2. *Трудова миграция на родителите.* Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези деца – ДПС на 03 РУ.

4. *Недостатъчна образованост на родителите* и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи;

Мерки : Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в училище; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически съветник и мотивиране и приобщаване към училищната общност.

5. *Чести конфликти между агресивни родители* – побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за детето и класният ръководител поема грижите за детето в образователната институция.

6. *Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.*

Мерки : Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залагане в тематичните разпределения на актуални за младежкото развитие теми; осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по-важни мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

1. *Управление на информацията* за преждевременно напусналите училище. Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/; механизъм за контрол на коректното отразяване на отсъствията на учениците;

2. *Координиране* действията на класните ръководители с тези на педагогическия

съветник и училищното ръководство;

3. **Квалификация на педагогическите специалисти** в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в медиатор;

Провеждане на обучителен семинар на педагогическите специалисти за последиците агресия и насилие в училище и начините за разрешаване на конфликти;

4. **Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността;**

5. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование – **осигуряване на обща и допълнителна подкрепа;**

6. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение – ефективно използване ИТ и електронните продукти в процеса на обучение.

7. Създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;

8. Насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности по проекти и национални програми;

9. Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);

10. Участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;

11. Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище

12. Повишаване качеството и ефективността на въздействие върху подрастващите чрез **създаване на специфична образователна и възпитателна интерактивна среда** – обогатяване и модернизирание на материалната база; издаване на информационен бюлетин „Знайко“;

13. **Поставяне на ученика в активна позиция** по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал;

14. **Превръщането на училището в приятно и желано място за учениците** чрез използване на иновативни и адаптивни педагогични методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда в нови модели на класни стаи и места за извънучебни занимания;

15. Извършване на **ефективна индивидуална работа с учениците** с намалена успеваемост:

- ✓ Изработване на **план за подкрепа** и календарен график за преодоляване на изоставането;
- ✓ Провеждане на анкета с тези ученици за установяване на проблема-отговаря психолога;
- ✓ Подготовка на учениците за продължаване на образованието - **професионално ориентиране на учениците**, завършващи основно образование, съобразно техните интереси и възможности.
- ✓ Привеждане дисциплината на учениците в съответствие с новите обществени реалности – **позитивна дисциплина**.

✓ *Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес.* Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез целенасочена образователно-възпитателна работа, свързана с училищни и извънучилищни мероприятия и дейности;

- Извънкласни дейности за превенция на поведението при деца с риск от отпадане;
- Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
- Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват;

16. Гражданско образование и работа с родителската общност

„Родителски комитет“:

- Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия.
- Организиране на „Седмица на отворените врати” – родители посещават учебни часове;
- Утвърждаване на превантивна възпитателна работа в училище от педагогическия съветник и помощник на учителя.

17.Здравно образование и възпитание – лекции, беседи, семинари свързани с обучението на учениците по:

- Превенция на зависимостите - наркомания, алкохол, тютюнопушене.
- Сексуално образование и предпазване от СПИН.
- Продължаване на превантивната възпитателна работа на класните ръководители като дейностите се интегрират с цел оказване на подкрепа с Комисията за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /КБППМН

18.Извънкласни и извънучилищни дейности – работа по проекти и национални програми;

19. Активно участие на Ученическия съвет: участие при планиране дейността на часа на класа; избор на ученици – наставници; включване в дежурството „Ученически патрул“; създаване съвместно с класния ръководител условия за личностна изява на всеки ученик; организиране на творчески и спортни дейности с общ интерес.

20. Спазване на **Координационния механизъм** за деца в риск.

21.**Включване на местните власти и социалните партньори** като равноправни участници в училищния координационен механизъм.

22.**Тясно сътрудничество** между училището и семейството при превантивната работа с деца, застрашени от негативни влияния (хазарт, секти, наркомания, употреба на алкохол и тютюнопушене).

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ И ГРАФИК НА ДЕЙНОСТИТЕ

Дейности	Срок	Отговорник	финансиране
Анализ на основните причини за отсъствията на учениците и ранното напускане на училище	октомври	Социален работник, психолог	Бюджет
Идентифициране на ученици в риск и определяне вида на подкрепата	постоянен – при необходимост	Координатор, класни ръководители, учители	Бюджет
Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа	до 15.09.2020	директор	Не се финансира
Водене на регистър на застрашени от отпадане ученици	текущ	Социален работник	Бюджет
Засилване контрола от страна на училищното ръководство за реалното отразяване на отсъствията на учениците.Ежемесечна проверка на училищната документация.	Всеки месец	Директор, ЗДУД	Не се финансира
Подаване в НЕИСПУО модул	Всеки месец до 4-то	Класни	Не се финансира

“Отсъствия” за учениците, допуснали повече от 5 отсъствия по неуважителни причини	число	ръководители, ЗДУД	
Изработване на информационно табло за получените отсъствия през месеца и спазване на правилата във всеки клас	Всеки месец	Класни ръководители	Не се финансира
Включване на ученици в риск в дейности за преодоляване на обучителни затруднения и дейности по интереси	Септември-октомври	Класни ръководители	Проект “Подкрепа за успех”; “Активно приобщаване” ; Дейности по интереси
Изготвяне на план за подкрепа на ученик в риск	текущ	Координатор на ЕПЛР, класен ръководител	бюджет
Дейности на училищната библиотека, свързани с четивна грамотност	Ноември/април	Здравка Дичева, главни учители	Национална седмица на четенето; Седмица на книгата
Представяне на дейности по интереси в училището	Октомври	директор	
Представяте на дейностите по интереси на НДД и читалище „Аура”	октомври	Представители на центровете	при проявен интерес от страна на родители
Кариерно ориентиране и консултиране на учениците	Април/май	психолог, кариерен консултант	Не се финансира
Идентифициране на ученици със СОП	целогодишно	класни ръководител, учители, логопед, ресурсен учител	Не се финансира
Оценка на потребности на	не по-късно от 3 месеца след	ресурсен учител и екип	

ученици със СОП	идентифициране на нуждата		
Логопедична терапия, рехабилитация и консултации	целогодишно	логопед	При желание на родителите
Психологическа подкрепа, психосоциална рехабилитация и консултации	целогодишно	психолог	Не се финансира
Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище	целогодишно	директор, зам.-директор, учители, психолог, социален работник	Не се финансира
Организиране на "Родителски комитет" и изготвяне график на сбирките	Октомври 2020	Класни ръководители, социален работник	Не се финансира
Провеждане на тематични срещи с родители по проблемите на отговорността за възпитанието и образованието на децата и общите им задължения.	Септември/февруари	директор	Не се финансира
Осъществяване на подобър контакт на класния ръководител с родителя посредством помощник на учителя – посещения на домовете на учениците в риск	целогодишно	Класен ръководител; помощник на учителя, социален работник, психолог	Бюджет
Стимулиране участието на деца с изявени дарби в състезания и олимпиади	Съобразно графици	учители	Не се финансира
Стимулиране участието на деца и	Съобразно графици	учители	Не се финансира

ученици от различни етнически групи в състезания и олимпиади			
Съвместни дейности с МКБППМН	целогодишно, по график	УКБППМН, директор, районна администрация	Не се финансира
Обучение на педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда	по график, заложен в план за квалификация	директор, председатели на МО	Бюджет на училището
Провеждане на дискусии и обсъждане на резултатите в МО и на ПС	В съответствие с плановете на МО и ПС	Председатели на МО, директор	Не се финансира
Организиране на празници, конкурси, състезания на училищно ниво. Поощряване на победителите.	Годишен план	Председатели на МО; съответните комисии	Национални програми; проекти;
Организиране и провеждане на посещения на културни мероприятия и екскурзии с образователна цел	По график	Директор; класни ръководители	Проекти;
Организиране и провеждане на „Ден на ромското семейство – традиции и обичаи“	декември 2020	екип	бюджет
Организиране и провеждане на „Седмица на отворените врати“ за родители	Март/април	ЗДУД; учители	При възможност от епидемичната обстановка
Организиране и провеждане на спортни празници	Октомври/май	Учител ФВС, екип	Проект; бюджет;
Организиране и провеждане на „Ден на	април	Отговорен екип	Не се финансира

земята” съвместно с училища в района			
Организиране и провеждане на „Ден на предприемача” съвместно с родители	май	Отговорен екип	Не се финансира